

Vlaams
Parlement

ingediend op **452** (2019-2020) – Nr. 1
9 september 2020 (2019-2020)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting
en Justitie
uitgebracht door Bart Tommelein

over het Vlaams Hervormingsprogramma 2020
en het landverslag België 2020
van de Europese Commissie

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:

Voorzitter: Jos Lantmeeters.

Vaste leden:

Arnout Coel, Maaïke De Vreese, Jos Lantmeeters, Philippe Muyters, Sarah Smeyers;
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;
Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Carina Van Cauter;
Stijn Bex, Björn Rzoska;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Lorin Parys, Wilfried Vandaele, Steven Vandeput, Paul Van Miert;
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;
Jo Brouns, Koen Van den Heuvel;
Marino Keulen, Maurits Vande Reyde;
Imade Annouri, Celia Groothedde;
Bruno Tobback.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

34 (2019-2020) – Nr. 1: Ontwerp van Vlaams Hervormingsprogramma

INHOUD

I.	Toelichting door Veerle Nuyts en Xavier Vanden Bosch, Europese semesterfunctionarissen van de Vertegenwoordiging van de Europese Commissie in België, van het landverslag 2020 voor België	6
1.	Inleiding	6
2.	Wat is de agenda vandaag?	7
3.	Het Europees semester	7
3.1.	Definitie	7
3.2.	Het Europees semester is een constante dialoog	8
3.3.	Concurrerende duurzaamheid vormt de basis van de sociale markteconomie van Europa	8
3.4.	In de hele Unie veroorzaakt COVID-19 een diepe en ongelijke recessie en een onzeker en ongelijk herstel	8
3.5.	Sommige landen kunnen in grotere steun voorzien, wat tot grotere verschillen kan leiden	9
3.6.	Een gezamenlijk EU antwoord met investeringsfocus is noodzakelijk	9
3.7.	De economisch respons van Europa tot nu toe	9
3.8.	Next Generation EU: voorstel van de Europese Commissie voor een versterkte EU-begroting	10
3.9.	Europees semester speelt sleutelrol in nieuwe Next Generation EU voorstel van 750 miljard	10
3.10.	Wat is de idee achter de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht (Recovery & Resilience Facility) en hoe zal het werken in de praktijk?	11
3.11.	Alle lidstaten halen voordeel uit het EU herstelplan	11
4.	Aanbevelingen aan België	12
4.1.	Inleiding	12
4.2.	Begrotingsbeleid	12
4.3.	Tewerkstelling	13
4.4.	Ondersteuning van de liquiditeit van bedrijven en administratieve lasten	14
4.5.	Overheidsinvesteringen	15
5.	Conclusies	15

II. Voorstelling van het Vlaams Hervormingsprogramma door minister-president Jan Jambon.....	16
1. Inleiding	16
2. Deel 1: toelichting van de Vlaamse governance	16
3. Deel 2: Faciliteit voor Herstel en Veerkracht	18
4. Deel 3: landenspecifieke aanbevelingen	19
4.1. Aanbeveling 1	19
4.2. Aanbeveling 2	19
4.3. Aanbeveling 3	20
III. Debat.....	22
1. Tussenkomsst van Philippe Muyters	22
1.1. Voor de COVID-19-pandemie	22
1.2. Na de aankomsst van de COVID-19-pandemie	22
1.3. De verdeling van de coronamiddelen door de Europese Commissie	23
1.4. Pleidooi voor regiospecifieke analyses en aanbevelingen in het landenrapport	23
2. Tussenkomsst van Björn Rzoska	23
2.1. De regionale verdeelsleutel van de coronamiddelen	23
2.2. Kunnen duurzame en groene investeringen rekenen op een milder budgettair oordeel van de Europese Commissie?	23
2.3. De boekhoudkundige verwerking van Oosterweel	23
3. Tussenkomsst van Vincent Van Peteghem	23
3.1. De reactie van de Vlaamse Regering op de COVID-19-pandemie ..	23
3.2. De aanbevelingen van de Europese Commissie sporen met het Vlaamse regeerakkoord	24
3.3. Enkele vragen aan de vertegenwoordiging van de Europese Commissie	24
4. Tussenkomsst van Ludwig Vandenhove	24
4.1. Armoedecijfers	24
4.2. Werkzaamheidsgraad	25
4.3. Gebrek aan Belgische begrotingscoördinatie.....	25
4.4. Verdeling van de Europese coronamiddelen	25
5. Repliek van Veerle Nuyts	25
5.1. De pleidooien voor verhoogde aandacht in het Landenverslag voor regiospecifieke elementen	25
5.2. De coördinatie over de beleidsniveaus heen	25
6. Repliek van Xavier Vanden Bosch.....	26
6.1. Europese begrotingsregels	26
7. Tweede repliek van Veerle Nuyts	27
7.1. De uitrol van 5G	27
7.2. Administratieve lasten die drukken op de ondernemingen	27

8. Tweede repliek van Xavier Vanden Bosch	27
8.1. De verdeelsleutel voor de middelen die in het herstel- en veerkrachtplan zijn opgenomen	27
9. Derde repliek van Veerle Nuyts	28
9.1. Herstel en veerkrachtplan	28
9.2. Welke maatregelen worden best versterkt en welke maatregelen worden beter afgebouwd?	29
9.3. Is de coronacrisis een opportuniteit om een aantal zaken sneller te realiseren?	29
10. Derde repliek van Xavier Vanden Bosch	29
10.1. Intensiteit van de inspanning voor O&O	29
10.2. Digitale vaardigheden bij jongeren	29
11. Tussenkomenst van Willem-Frederik Schiltz	29
11.1. Het omslaan van nationale statistieken naar regionale statistieken	29
11.2. Cel die productiviteit in Vlaanderen moet monitoren	30
12. Tweede tussenkomst van Philippe Muyters	30
12.1. De Belgische begrotingscoördinatie	30
12.2. De regiospecifieke benadering van het landenrapport	30
12.3. De openbare oproep van de Europese Commissie inzake de begrotingsregels	30
12.4. De verdeelsleutel van het herstel- en veerkrachtplan	30
12.5. De financiering van bedrijven en extra middelen voor O&O	30
13. Tweede tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz	31
13.1. Uitgaventoetsingen of spending reviews	31
13.2. Innovatiespreiding	31
14. Vierde repliek van Veerle Nuyts	31
14.1. Productiviteitsgroei	31
15. Vierde repliek van Xavier Vanden Bosch	31
15.1. Productiviteitsgroei	31
15.2. Spending reviews of uitgaventoetsingen	31
15.3. Innovatiespreiding	32
16. Repliek van minister-president Jan Jambon	32
16.1. De regiospecifieke statistieken	32
16.2. De nationale raad voor de productiviteit	32
16.3. Spending reviews	33
Gebuurkte afkortingen	34
Bijlage: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op 30 juni 2020 besprak de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie het ontwerp van het Vlaams Hervormingsprogramma (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 34/1), het definitief Vlaams Hervormingsprogramma van 3 april 2020, zoals door de Vlaamse Regering overgemaakt aan de Europese Commissie (bijlage 1), en het landverslag België 2020 van de Europese Commissie in aanwezigheid van:

- Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management;
- Veerle Nuyts en Xavier Vanden Bosch, beiden Europees semesterfunctionaris van de vertegenwoordiging van de Europese Commissie in België.

Nochtans was de oorspronkelijke agendering van het ontwerp van het Vlaams Hervormingsprogramma en het landverslag België 2020 van de Europese Commissie ingepland op 17 maart 2020 maar de uitbraak van de coronapandemie zorgde ervoor dat deze vergadering niet kon plaatsvinden.

Inmiddels had de Vlaamse Regering op 3 april 2020 haar definitief Vlaams Hervormingsprogramma goedgekeurd en ingediend bij de Europese Commissie. Het definitief rapport was aangevuld met:

- opname van een nieuw hoofdstuk 2.6: Vlaamse maatregelen tegen het coronavirus;
- actualisaties ingevolge COVID-19 (voorwoord, managementsamenvatting, macro-economische ontwikkelingen);
- opname van de jaarcijfers van 2019 voor de Europa-2020-doelstellingen: werkzaamheidsgraad, vroegtijdige schoolverlaters en diploma hoger onderwijs;
- actualisatie: goedkeuring van de twee Vlaamse SRSP-projecten voor de 2020-cyclus; bilaterale ontmoeting met de Europese Commissie en de betrokkenheid van de stakeholders;
- ingevolge de schriftelijke bemerkingen van de VESOC-groep: jongerenconsulenten en NEET, modernisering secundair onderwijs, SES-werkingsmiddelen, doelstellingskader VAPA en in het beeld brengen van de subindicatoren 'armoede en sociale uitsluiting'.

De gebruikte presentatie is te vinden op de [dossierpagina](https://www.vlaamsparlement.be/dossierpagina) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

(Tijdens deze vergadering was alleen de commissievoorzitter en de commissie-secretaris fysiek in de commissiezaal aanwezig. De vaste leden, de plaatsvervangende leden en de toegevoegde leden van de commissie kregen de mogelijkheid om online aan de vergadering deel te nemen via het platform Zoom. Andere volksvertegenwoordigers konden alleen na motivering online aan de vergadering deelnemen.)

I. Toelichting door Veerle Nuyts en Xavier Vanden Bosch, Europese semesterfunctionarissen van de Vertegenwoordiging van de Europese Commissie in België, van het landverslag 2020 voor België

1. Inleiding

Veerle Nuyts wenst het Vlaams Parlement van harte te bedanken voor wat ondertussen een heel mooie traditie is geworden: deze jaarlijkse gedachtewisseling met het Vlaams Parlement over het Europees semester.

De dialoog die hier vandaag wordt aangegaan, is exact wat we binnen het Europees semester willen bereiken: bruggen slaan tussen Europa en de lidstaten en tussen de verschillende lidstaten onderling. Met de bedoeling eigenaarschap en draagvlak

te creëren voor de aanbevelingen van Europa voor meer economische groei, hand in hand met een concurrentiële, inclusieve en duurzame samenleving.

En ook in omgekeerde richting te verzekeren dat accurate en volledige informatie over een land, regio richting Europa vertrekt en op die manier Europa aan nog effectievere aanbevelingen en wetgeving kan werken.

In deze context waardeert de Europese Commissie de uitstekende dialoog met Vlaanderen. Duidelijke illustraties hiervan zijn onder meer naast de specifieke aandacht van het Vlaams Parlement voor het semester vandaag, de proactieve en zeer kwaliteitsvolle inbreng van de Vlaamse overheid en de Vlaamse Regering tijdens de vele interacties met de Europese Commissie het hele jaar door. Aurélie Vermeir, Axel Buyse en Joeri De Blauwer zijn hier sleutelfiguren! Hartelijk dank aan elk van hen. Het werk wordt heel graag met hen verdergezet.

De presentatie van vandaag komt op een kantelmoment! Europese solidariteit is meer dan ooit in het algemeen belang van ons allemaal. De 27 leiders van de EU hebben op 19 juni 2020 de noodzaak bevestigd om snel tot een akkoord te komen over een ambitieus EU-herstelplan. Dat is heel bemoedigend. Op 17 en 18 juli 2020 komen ze opnieuw bijeen en de Europese Commissie hoopt dat de eventuele resterende meningsverschillen op dat moment kunnen worden opgelost.

2. Wat is de agenda vandaag?

Na een toelichting over het Europees semester, met een focus op de manier waarop het in de loop van de tijd is geëvolueerd, wordt door de diensten van de Europese Commissie de diagnose van de economische dimensie van deze ongekende crisis en de behandeling die de Europese Commissie voorstelt gepresenteerd.

Het voorstel biedt ook een brede waaier aan mogelijkheden voor België om zich te herstellen en sterker uit deze crisis te komen. Het centrale instrument van dit plan zal het belang van het Europees semester radicaal verhogen. De presentatie eindigt vandaag dan ook met een overzicht van de aanbevelingen voor België.

3. Het Europees semester

3.1. Definitie

Xavier Vanden Bosch legt uit dat het Europees semester (slide 3) de jaarlijkse cyclus is van coördinatie van het economische, werkgelegenheids- en sociaal beleid van de lidstaten. De uitrol van dit coördinatiekader was één van de belangrijkste antwoorden van Europa op de laatste financiële crisis.

Het semester bevordert duurzame en inclusieve economische groei, met ook specifieke opvolging van enerzijds het begrotingsbeleid van de lidstaten (onder het Stabiliteits- en Groeipact) en anderzijds het bredere macro-economisch beleid, om buitensporige onevenwichten te voorkomen.

Sinds de invoering ervan heeft het Europees semester geleidelijk nieuwe prioriteiten ingevoerd. Het is een dynamisch en heel wendbaar instrument:

- de sociale dimensie werd progressief versterkt en sinds 2017 mikt het semester op de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten;
- vorig jaar heeft de Europese Commissie de link tussen de aanbevolen hervormingen in het kader van het semester en het cohesiebeleid versterkt.

- in deze nooit geziene crisis context, streven de 2020-aanbevelingen een antwoord na op de nieuwe socio-economische prioriteiten. Met op korte termijn een focus op sneller herstel, en op middellange termijn een heropbouw, richting een eerlijke, groene en digitale transitie. De relevantie van het semester zal verder toenemen in het kader van het EU-herstelplan.

3.2. Het Europees semester is een constante dialoog

Veerle Nuyts geeft aan dat het Europees semester de vorm aanneemt van een permanente dialoog tussen het Europese niveau en de lidstaten en betrokken partijen het hele jaar door.

Op Europees niveau worden de politieke prioriteiten van de Unie en de eurozone uiteengezet tegen het begin van het jaar. Eind februari, in het landenrapport, beoordeelt de Europese Commissie de economische en sociale situatie van lidstaten en de naleving van fiscale en macro-economische regels.

In april stelt elke lidstaat op zijn beurt het nationaal hervormingsprogramma voor aan de Europese Commissie. Lidstaten van de eurozone dienen in april ook hun stabiliteitsprogramma in, en in oktober hun ontwerpbegrotingsplan voor het volgende jaar.

Eind mei, is er het voorstel van aanbevelingen van de Europese Commissie aan de lidstaten. Deze worden door de Raad uitvoerig besproken om in juni of juli te worden bekrachtigd.

3.3. Concurrerende duurzaamheid vormt de basis van de sociale markteconomie van Europa

De cyclus (slide 6) start met de definitie van de economische ontwikkelingsprioriteiten op Europees niveau. Hier is het vooral de groene dimensie die in het semester – precoronacrisis – is versterkt met de Green Deal als de nieuwe Europese strategie voor economische groei: naar een economie die werkt voor mens en planeet. Met de pandemie en in het herstelplan blijft dit uiterst van belang.

De nieuwe groeistrategie omvat vier onderling verbonden dimensies, die elkaar wederzijds moeten versterken, met 'concurrerende duurzaamheid' als leidend beginsel van de Europese sociale markteconomie. Deze vier dimensies zijn: productiviteitsgroei, macro-economische stabiliteit, rechtvaardigheid en nu ook het milieu.

Deze economische agenda zet lidstaten ook op weg naar de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, die sinds dit jaar ook in het semester worden gemonitord, en naar klimaatneutraliteit in 2050 met een rechtvaardige transitie voor iedereen.

3.4. In de hele Unie veroorzaakt COVID-19 een diepe en ongelijke recessie en een onzeker en ongelijk herstel

Xavier Vanden Bosch stipt aan dat deze crisis (slides 7 en 8) de zwaarste crisis is die de Europese Unie ooit heeft doorgemaakt.

Volgens de meest recente economische prognose van de Europese Commissie zal de Europese economie dit jaar naar verwachting met 7,5% van het bbp krimpen.

De prognose meldde al een aantal neerwaartse risico's. Wij weten dat de recessie nog dieper zou kunnen zijn, in lijn met de recente prognoses van de Nationale Bank van België.

Met een onvolledig herstel van 6% van het bbp volgend jaar zal de economie van de EU eind 2021 nog steeds 1 procentpunt van het bbp onder het niveau van vóór de crisis liggen.

Cruciaal is dat dit gemiddelde grote verschillen tussen lidstaten verbergt: niet alle landen kunnen op dezelfde manier herstellen. Zoals men hier ziet, zijn de perspectieven voor Italië en Spanje veel slechter dan bijvoorbeeld Duitsland of Oostenrijk.

Dit is de centrale uitdaging van deze crisis: een ongelijk, asymmetrisch herstel.

3.5. Sommige landen kunnen in grotere steun voorzien, wat tot grotere verschillen kan leiden

Sterke fiscale maatregelen zijn dus noodzakelijk. En lidstaten hebben al heel wat steun uitgerold om de gevolgen voor bedrijven en burgers te verlichten.

De Europese Commissie heeft de omvang van deze maatregelen geraamd in procenten van het bbp. Zoals u hier kan zien, verschilt de budgettaire slagkracht sterk van land tot land. Dit kan de divergentie in het herstel mogelijk nog verder vergroten. Duitsland heeft het grootste pakket aangenomen, ongeveer 50% van het bbp. België heeft tot nu toe ongeveer 11% van het bbp aan maatregelen aangenomen.

3.6. Een gezamenlijk EU-antwoord met investeringsfocus is noodzakelijk

Wat zou er gebeuren indien er geen sterk gecoördineerd EU-antwoord met investeringsfocus komt (slide 10)?

Vooreerst zou de eengemaakte markt kunnen uiteenvallen, een groot risico voor Vlaanderen in het bijzonder. Het Vlaams Hervormingsprogramma vermeldt dat meer dan 70% van de Vlaamse export in 2018 naar landen binnen de EU ging. Zonder de interne markt zou het bbp van de EU naar schatting 8,5% lager zijn dan nu het geval is. Voor België zou dit meer dan dubbel zo veel zijn, namelijk 18% van het bbp.

Industriële ecosystemen in Europa zijn met elkaar verbonden over de landen heen. Uit de reactie op de laatste crisis, toen het gebrek aan hervormingen en de daling van de investeringen het herstel bemoeilijkte, kunnen we ook veel leren. En ook door de grote nood aan investeringen voor herstel. Conservatief schatten we dat 1,5 biljoen extra aan investeringen nodig zal zijn. Ook de herkapitaliseringsbehoeften zijn zeer groot, om faillissementen van bedrijven die gezond waren voor de crisis te vermijden.

Ten slotte is er ook een groot risico op sociale fragmentatie. De werkloosheid zou in de meeste getroffen landen sterk stijgen, met een negatieve impact op de levensstandaard. De geboekte vooruitgang dankzij een hechte unie tussen landen en regio's zou ook worden teruggedraaid.

3.7. De economisch respons van Europa tot nu toe

Al in een heel vroeg stadium nam Europa actie – aldus Veerle Nuyts – om de lidstaten toe te laten flexibel en doortastend op de economische schok te reageren. Hoe doet Europa dat (slide 11):

- door de general escape clause in werking te stellen – daarover straks meer;
- door tijdelijk de staatssteunregels te versoepelen;
- door lidstaten toe te laten snel en flexibel gebruik te maken van de nog beschikbare structuurfondsen.

In de crisis herstelfase, zijn er drie vangnetten ingevoerd, voor een totaalbedrag van 540 miljard euro. Deze leningen zorgen ervoor dat:

- werknemers hun baan kunnen behouden door de financiering van tijdelijke werkloosheidsregelingen;
- kmo's financiering krijgen via de Europese Investeringsbank;
- lidstaten directe en indirecte uitgaven voor de volksgezondheid kunnen financieren via het Europees stabiliteitsmechanisme.

Deze leningsfaciliteiten vormen een aanvulling op het programma van de Europese Centrale Bank om staats- en bedrijvenwaardepapieren op te kopen op grote schaal.

Maar dit is niet genoeg, om de redenen die daarnet werden aangehaald.

3.8. Next Generation EU: voorstel van de Europese Commissie voor een versterkte EU-begroting

Vandaar het voorstel van de Europese Commissie voor een herstelplan van een maand geleden genaamd Next Generation EU. Het betreft een voorstel van de Europese Commissie voor een versterkte EU-begroting (slide 12).

De Europese Commissie stelt een ambitieus herstelinstrument voor, verankerd in het EU-budget en mogelijk gemaakt dankzij een tijdelijk en uitzonderlijk nieuw financieringsinstrument, Next Generation EU.

Dankzij een uitzonderlijke en tijdelijke ophoging van het eigen middelenplafond, met een grotere marge die als garantie fungeert, kan de Europese Commissie 750 miljard euro lenen op de financiële markten.

Deze nieuwe gemeenschappelijke middelen zullen worden gebruikt om:

- de onmiddellijke sociale en economische gevolgen van de crisis te verzachten;
- en economisch herstel te bevorderen dat het best kan inspelen op onze toekomstige uitdagingen, door te investeren in EU-prioriteiten, met name in de groene en digitale transitie en economische veerkracht.

Hoe zal deze tijdelijke gemeenschappelijke schuld worden terugbetaald:

- de terugbetaling zou plaatsvinden vanaf 2028 tot maximum 2058;
- wanneer we de huidige ambitie wensen te behouden, zou dit betekenen dat elke lidstaat meer zou moeten bijdragen, en wel vanaf 2028. Om dit te vermijden, stelt de Europese Commissie voor nieuwe eigen middelen te ontwikkelen. Daar kunnen we dieper op ingaan indien hierover vragen bestaan.

Veerle Nuyts wil er ook op wijzen dat, indien in de Raad en het EU-parlement hierover een akkoord wordt bereikt, aanzienlijke financiële steun voor de regio's en maatregelen om dringende solvabiliteitsproblemen aan te pakken al dit jaar kunnen worden ingezet, op basis van een ophoging van de EU-begroting van dit jaar. Dit zou een overbruggingsoplossing zijn, voordat het versterkte EU-budget voor de periode 2021-2027 vanaf volgend jaar in werking treedt.

3.9. Europees semester speelt sleutelrol in nieuwe Next Generation EU-voorstel van 750 miljard euro

Xavier Vanden Bosch legt uit hoe het plan eruitziet (slide 13).

De Europese Commissie stelt voor meerdere programma's in de volgende EU-begroting te versterken en ook een aantal nieuwe instrumenten in het leven te roepen.

Het voorstel heeft drie pijlers en evenveel doelstellingen:

- de lidstaten ondersteunen in hun herstel;
- ondernemingen ondersteunen en particuliere investeringen aanmoedigen;
- de lessen trekken uit de crisis, zoals de nood aan een versterkt gezondheidsbeleid van de EU en de ondersteuning van mondiale partners.

De kern van het voorstel is de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht. Met 560 miljard euro (310 miljard in de vorm van subsidies en 250 miljard in de vorm van leningen) bedraagt dit bijna 75% van de voorgestelde steun.

Het is duidelijk dat het plan ook andere belangrijke opportuniteiten biedt voor Vlaanderen, met nog meer subsidies voor onderzoek en ontwikkeling bijvoorbeeld en een groter budget voor InvestEU om privé-investeringen te mobiliseren, waarop de Vlaamse Regering sterker wenst in te zetten volgens het Vlaams Hervormingsplan, met een nieuw venster voor zogenaamde strategische investeringen.

Participatiemaatschappij Vlaanderen krijgt ook Europese technische steun voor haar kandidatuur als uitvoeringspartner van InvestEU naast de Europese Investeringsbank, een nieuwigheid vanaf 2021.

3.10. Wat is de idee achter de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht (Recovery & Resilience Facility) en hoe zal het werken in de praktijk?

Volgens *Xavier Vanden Bosch* zal in het kader van het Europees semester elke lidstaat een nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht opstellen, met een coherent pakket van overheidsinvesteringen en hervormingen, die de volgende jaren zullen worden uitgevoerd (slide 14). Dat plan dient de aanbevelingen geformuleerd in het kader van het Europees semester uit te voeren waarbij er ook specifieke aandacht is voor de groene en digitale transitie. De Europese prioriteiten dus.

Indien de Europese Commissie met dit plan van elk land akkoord gaat, – en alle andere lidstaten hebben hier ook een stem – en op voorwaarde dat de overeengekomen mijlpalen – voor hervormingen en investeringen – effectief worden bereikt, wordt de financiële steun uitbetaald.

Deze steun is er voor elke lidstaat. De meest getroffen landen, met lagere per capita inkomsten en een hogere werkloosheidsgraad, hebben echter hogere economische en sociale uitdagingen en zullen daarom meer aanspraak kunnen maken op de 310 miljard aan subsidies. Voor België zou ongeveer 5 miljard euro aan subsidies beschikbaar zijn.

Bovenop het maximumbedrag aan subsidies zijn voordelige leningen mogelijk voor bijkomende hervormingen en investeringen voor 250 miljard. Per lidstaat is er een maximum van 4,7% van het bruto nationaal inkomen voorzien.

3.11. Alle lidstaten halen voordeel uit het EU-herstelplan

Het EU-herstelplan is geen zero-sumgame, maar een plus-game en alle lidstaten zijn spelers. Simulaties van de Europese Commissie over het hele herstelplan laten een blijvend positief effect zien voor de economische activiteit in alle 27 lidstaten. Zowel lidstaten met een lager inkomen als lidstaten met een hoger inkomen, zoals België.

Bovendien, door dit positief effect op de groei zou een correct uitgevoerd herstelplan zichzelf financieren. Want de nationale schuldgraad zou lager zijn dankzij dit plan.

4. Aanbevelingen aan België

4.1. Inleiding

België heeft beperkte vooruitgang geboekt met betrekking tot een aantal aanbevelingen. De Faciliteit voor Herstel & Veerkracht kan dit veranderen en biedt een opportuniteit om de uitvoering ervan te versnellen.

De relevantie van het Europees semester staat buiten kijf. Al tien jaar lang hebben we de sociaal-economische uitdagingen en opportuniteiten zowel op EU-niveau als voor elke EU-lidstaat, waaronder België, geanalyseerd. Tijdens de lopende onderhandelingen in de Raad, is er ook steeds brede steun geweest voor de centrale rol van het Europees semester in het herstelplan.

Er bestaat in België ook een grote consensus over onze analyse en aanbevelingen zelf. De Europese Commissie werkt immers niet in een ivoren toren. We hebben een permanente en zeer rijke dialoog met belanghebbenden, gaande van de verschillende parlementen, de regeringen, administraties, sociale partners, het bedrijfsleven, de academische wereld en het maatschappelijk middenveld in België.

4.2. Begrotingsbeleid

4.2.1. *General escape clause*

Aangezien al snel duidelijk werd dat omvangrijke steun van de lidstaten essentieel was om de economische en sociale schade in te perken, werd de general escape clause van het Stabiliteitspact geactiveerd.

Deze clausule bepaalt dat in een situatie van algemene crisis die wordt veroorzaakt door een ernstige economische neergang die de eurozone of de gehele Europese Unie treft, alle lidstaten tijdelijk niet langer de fiscale inspanning dienen te leveren om het overheidstekort en de overheidsschuld te verminderen. Dit moet België in staat stellen de nodige maatregelen te nemen. De Europese Commissie zal deze flexibiliteit zo lang als nodig toepassen.

Pas later, zodra de economische situatie dit toelaat, dient België op middellange termijn een voorzichtige begrotingskoers op gang te brengen en maatregelen te nemen om de houdbaarheid van de openbare financiën op lange termijn te waarborgen.

4.2.2. *Uitgaventoetsingen*

Spending reviews of uitgaventoetsingen zijn een hefboom in deze context die zorgen voor een efficiëntere samenstelling van de overheidsuitgaven. Met technische steun van de Europese Commissie werd de structurele inbedding hiervan in het Vlaamse begrotingsproces voorbereid. Het zou aangewezen zijn om die plannen effectief uit te voeren.

Het zal dan ook van belang zijn om versneld te investeren in het economisch herstel richting groene en digitale transitie.

4.2.3. *Gezondheidssysteem*

Xavier Vanden Bosch stelt dat in vergelijking met andere landen het Belgische stelsel van gezondheidszorg, met name in ziekenhuizen, de gezondheidscrisis relatief goed heeft doorstaan.

Net als alle andere lidstaten, wordt echter aan België aanbevolen de veerkracht van het gezondheidsstelsel op korte tot middellange termijn te handhaven en te vergroten.

Hierbij wijst de Europese Commissie op een aantal aandachtspunten:

- ervoor zorgen dat er voldoende gezondheidsproducten beschikbaar zijn;
- het beleid inzake gezondheidszorg naadloos af te stemmen met het preventiebeleid en het beleid voor langdurige zorg, ook in de rusthuizen. Concreet betekent dit dat er sprake moet zijn van een intensieve coördinatie tussen het federale niveau en de gewesten/gemeenschappen.

Er wordt ook gewezen op het structurele gebrek aan arbeidskrachten in de gezondheidszorg. Er bestaan in het bijzonder grote tekorten aan verpleegkundigen – ze staan op de knelpuntberoepenlijst van de VDAB.

Merk hier ook op dat de Europese Commissie technische steun levert voor de uitvoering van de hervorming van de Geïntegreerde Eerste Lijn in Vlaanderen.

4.3. Tewerkstelling

Een historisch hoge werkzaamheidsgraad van 75,5% werd vorig jaar in Vlaanderen bereikt. Ook de werkloosheid stond op een historisch laag niveau.

Maar ondanks de genomen maatregelen (zoals het versterken van werkloosheidsregime voor werknemers) zal de werkloosheid echter toenemen.

4.3.1. Een efficiënter activeringsbeleid

België dient in te zetten op een efficiënter activeringsbeleid. Dit is een structureel probleem dat dateert van voor de crisis. Veel werklozen en inactieven kunnen immers nog steeds moeilijk hun weg vinden naar de arbeidsmarkt, ondanks een brede participatie in activatiemaatregelen. Ook in Vlaanderen is er ruimte voor verbetering.

De Europese Commissie doet een aantal concrete aanbevelingen voor een efficiënter activeringsbeleid:

- zo is er ruimte voor meer individuele ondersteuning;
- er is aandacht nodig voor die werkzoekenden die het verst van de arbeidsmarkt staan, ook omdat die het zwaarst getroffen zijn door de crisis, onder meer laaggeschoolden, mensen met een migratie-achtergrond en mensen met een handicap. En om deze mensen te bereiken, is er behoefte aan een bredere, gecoördineerde benadering over beleidsdomeinen heen;
- bovendien dient mobiliteit tussen sectoren te worden aangemoedigd, ook naar die sectoren waar er tekorten zijn;
- pre-corona was de ambitie van Vlaanderen om een 80%-werkzaamheidsgraad te bereiken tegen 2024 en 120.000 extra mensen aan het werk te krijgen. Dit zal een uitdaging zijn door de crisis. Maar de inspanning blijft nodig en wat op tafel ligt, moet zeker worden uitgevoerd: onder meer drempels in kaart brengen (kinderopvang, mobiliteit enzovoort), bijkomende inspanningen om nieuwkomers, inactieven en mensen die langdurig ziek zijn te ondersteunen en speciale aandacht voor de zwakkere groepen;
- bovendien, in een context van een dalende arbeidsvraag, is het ook van belang na te denken over de hoge belastingdruk op arbeid, een belangrijke reden voor de relatief hoge arbeidskost in België;
- de invoering van de jobbonus wordt in deze context als een stap in de goede richting beschouwd, hoewel we nog niet het effect op de low-wage-traps konden beoordelen.

4.3.2. *Investerings in het uitbreiden van de vaardigheden – upskilling en nieuwe vaardigheden aanleren – reskilling*

Vaardigheden zijn ook een essentiële hefboom voor de overgang naar een groenere en digitale economie. De hele beroepsbevolking, ook de grote groep tijdelijke werklozen in België heeft hier baat bij. Vlaanderen onderstreept zelf het belang van een cultuur van levenslang leren in het Vlaams Hervormingsprogramma. Een leer- en loopbaanrekening voor elke burger past in dit objectief.

Welke vaardigheden zijn onder meer van belang?

- talenkennis – in het bijzonder van belang om in Brussel aan de slag te kunnen;
- wetenschap, technologie, techniek en wiskunde – STEM-vaardigheden;
- digitale vaardigheden;
- ondernemerscompetenties.

Vooraf onder jongeren blijkt het niveau van digitale vaardigheden lager dan het Europees gemiddelde.

Het wordt ook steeds belangrijker om vaardighedenbehoeftes mee te nemen in vaardighedenplanning en anticipatie. Dit verloopt vandaag in België heel versnipperd. Er is ruimte voor meer coördinatie.

Ten slotte wijst de Europese Commissie op het belang van een effectieve toegang tot onderwijs op afstand. Om ervoor te zorgen dat de grote verschillen in onderwijsresultaten als gevolg van de sociaaleconomische achtergrond van een leerling – die voor de crisis al een van de hoogste in Europa was, niet nog groter worden.

4.4. *Ondersteuning van de liquiditeit van bedrijven en administratieve lasten*

4.4.1. *Ondersteuning van de liquiditeit van de bedrijven*

In een mum van tijd hebben de federale overheid en de gewesten een set van maatregelen genomen om de liquiditeit van bedrijven te ondersteunen. Die werden op een recordtijd goedgekeurd door de Europese Commissie onder het Tijdelijk Staatssteun Framework.

Het is essentieel dat al deze maatregelen tijdig en op een doeltreffende manier worden uitgerold, om vooral de impact van de crisis voor de meest getroffen bedrijven, kmo's en zelfstandigen te temperen. Uiteraard dient erover te worden gewaakt dat elke maatregel ook efficiënt is in het licht van de medium-term houdbaarheid van de overheidsfinanciën.

4.4.2. *Administratieve lasten op de bedrijven*

Een goed ondernemingsklimaat is nog meer van belang in tijden van crisis en ook om de relance van de economie aan te zwengelen. Ondanks verschillende maatregelen van de regering, rust er nog steeds een administratieve last op de bedrijven van ongeveer 7 miljard per jaar.

Dit ligt vooral aan:

- een complex fiscaal stelsel, met veel aftrekposten;
- een complex arbeidsrechtelijk kader, met onder meer een versnipperde loonadministratie die verschilt van gewest tot gewest;
- betalingsachterstand door de overheid dient te worden gemonitord;
- lange wachttijden voor het toekennen van bouwvergunningen, elektriciteits- en wateraansluitingen;

- één van de traagste eigendomsoverdrachten in Europa, en ook één van de duurste – de vermindering van de registratierechten in Vlaanderen gaat dus in de goede richting;
- een gebrek aan personeel in belangrijke regulatoren en in Justitie, waar een effectieve digitalisering ook op zicht laat wachten.

Het aangekondigde elektronische one-stop-shop loket voor ondernemers is van belang in deze context.

4.5. Overheidsinvesteringen

Alle lidstaten wordt dit jaar aanbevolen investeringen door de overheid te versnellen in die projecten die op korte termijn kunnen worden uitgevoerd. En ook investeringen door de privé-sector aan te moedigen dankzij een duidelijk en stabiel wettelijk kader. En hierdoor de omslag naar een blijvende groene en digitale economie te maken.

De Green Deal en de implementering van het nationaal energie- en klimaatplan voor 2021-2030 spelen hierin een sleutelrol. Dit plan identificeert de groene investeringsdomeinen en beleidsmaatregelen om een vermindering van de broeikasgasuitstoot te verwezenlijken. Voor België ligt die op 35% in 2030 ten opzichte van 2005.

De Europese Commissie identificeert vier prioritaire investeringsdomeinen:

- meer duurzaam transport om zowel de files als de CO₂-uitstoot aan te pakken. Dit vergt investeringen in zachte mobiliteit, openbaar vervoer, elektrische mobiliteit en de nodige laadpalen;
- meer energie-efficiënte gebouwen. Meer dan 80% van de gebouwen in België werd voor de energienormen gebouwd. Dit is dus een belangrijke oefening;
- investeringen in hernieuwbare energie zijn ook cruciaal. Ook om de energiebevoorrading te garanderen gelet op de aangekondigde uitstap in 2025 uit nucleaire energie. Investerings in zonne- en windenergie zouden met 20 tot 30% verminderen door de crisis. Er moet vermeden worden dat deze projecten in de frigo terechtkomen. Hernieuwbare energie vraagt ook investeringen in smart grids, nieuwe interconnecties.

Een robuuste digitale infrastructuur is belangrijker dan ooit voor de digitale transitie. De uitrol van een gigabitnetwerk in België is aan de gang. België dreigt achterop te raken bij de uitrol van 5G, de vijfde generatie van telecommunicatiesystemen. 5G wordt ook in het Vlaams Hervormingsprogramma als een van de topprioriteiten aangemerkt. De redenen voor die vertraging zijn wel bekend. Zo zijn er op gewestelijk niveau de strenge stralingsnormen, die verschillen per gewest, en de lange duurtijd voor de nodige milieuvergunningen.

Ten slotte zijn investeringen in onderzoek en ontwikkeling één van de sleutels naar een verhoogde productiviteit. Vlaanderen presteert goed op dit vlak en dient haar hoge ambities met extra middelen voor onderzoek en ontwikkeling aan te houden.

5. Conclusies

Een snel, ambitieus en gecoördineerd antwoord op Europees en nationaal niveau is noodzakelijk om de crisis tegen te gaan.

Het Europees semester is aangepast aan de nieuwe socio-economische prioriteiten – met een sleutelrol voor het EU-herstelinstrument, NextGenerationEU.

Concurrerende duurzaamheid blijft het hart van de sociale Europese markteconomie.

De uitvoering van de aanbevelingen zal bijdragen tot een sneller herstel van België en Europa:

- door de sociaal-economische impact te temperen dankzij doeltreffende steun- en hervormingsmaatregelen en groene en digitale investeringen;
- door een verdere verbetering van het ondernemingsklimaat;
- door blijvend de weg naar duurzame, inclusieve groei in te slaan, en tegelijkertijd de overheidsfinanciën op het juiste spoor te zetten.

België en Vlaanderen worden aangemoedigd ten volle gebruik te maken van EU-steun en met de Unie samen te werken om snel maatregelen voor Europees herstel aan te nemen.

II. Voorstelling van het Vlaams Hervormingsprogramma door minister-president Jan Jambon

1. Inleiding

Minister-president *Jan Jambon* dankt mevrouw Nuyts en de heer Vanden Bosch voor hun uiteenzetting over het Europees semester, de landenspecifieke aanbevelingen en de economische respons van Europa op deze crisis.

Normaal gezien zou deze bespreking hebben plaatsgevonden op 17 maart maar omwille van de COVID-19-pandemie, werd de hoorzitting geannuleerd. Hij is verheugd dat hiervoor nu tijd gemaakt wordt.

De reactie van de minister-president zal drieledig zijn, waarbij hij begint met de Vlaamse governance inzake het Europees semester toe te lichten, gevolgd door een korte reflectie over de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht en eindigt met een bespreking van de landenspecifieke aanbevelingen in een Vlaamse context.

2. Deel 1: toelichting van de Vlaamse governance

Vlaanderen volgt het Europees semester al sinds 2010 van zeer nabij op en is altijd heel nauw betrokken geweest, zowel tijdens de fact-finding mission in oktober als tijdens de verschillende bilaterale ontmoetingen en contacten met de Europese Commissie. Vlaanderen waardeert ten zeerste deze dialoog. Het is een model waar we verder moeten blijven in investeren.

Vlaanderen schrijft zich dan ook perfect in binnen het Europees semester en heeft hiervoor een eigen governance ontwikkeld waarbij ons Vlaams Hervormingsprogramma centraal staat.

Het VHP 2020, waarvan de Vlaamse Regering op 3 april akte nam, is het tiende opeenvolgende hervormingsprogramma dat de Vlaamse Regering opstelde en hiermee zijn we uniek in de Europese Unie. Het opstellen van regionale hervormingsprogramma's is immers niet verplicht. Door een eigen Hervormingsprogramma, wil Vlaanderen meer eigenaarschap opnemen binnen het Europees semester.

Vlaanderen hecht dan ook een groot belang aan een zo groot mogelijk draagvlak, dat is precies de reden waarom het Vlaams Parlement, de sociale partners (via VESOC), de (boven)lokale besturen en het middenveld (via VLEVA) steeds bij de opmaak betrokken wordt. Deze intense en structurele betrokkenheid is uniek in België.

Om ons VHP internationaal zichtbaar te maken, wordt het steeds gepubliceerd op de website van de Algemene Afvaardiging van de Europese Commissie bij de EU¹ en wordt de Engelse vertaling rechtstreeks bezorgd aan de voorzitters van de Europese Raad, de Europese Commissie, het Europees Parlement, het Comité van de Regio's en het Europees Economisch en Sociaal Comité. De Vlaamse Regering kreeg inmiddels al heel wat positieve reacties.

Het Europees semester kent dan ook een steeds toenemend belang en meer en meer initiatieven van de Europese Commissie worden aan het Europees semester opgehangen:

- zoals bijvoorbeeld het Sociaal Scorebord, ingebed in de Europese Pijler van Sociale Rechten, dat sinds 2018 een integraal onderdeel is van ons Vlaams Hervormingsprogramma. Merk op dat dit scorebord niet wordt opgenomen in het Nationaal Hervormingsprogramma;
- de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties die voor het eerst dit jaar werden opgenomen in het Europees semester;
- en zoals werd aangegeven door mevrouw Nuyts en de heer Vanden Bossche, is het de bedoeling dat Faciliteit voor Herstel en Veerkracht, in de toekomst, ook in het semester wordt ingebed.

De Vlaamse Regering merkt dat onze Vlaamse governance en betrokkenheid zijn vruchten afwerpt:

- zowel binnen de Europese Commissie als binnen het Comité van de Regio's wordt vaak naar de goede Vlaamse semesterpraktijken verwezen;
- zo noteren we in het landverslag 2020 van de COM over België het hoogste aantal verwijzingen van Vlaamse beleidsmaatregelen en regionale statistieken en dispariteiten. Zelf het woord 'regional disparities' is niet langer een taboe;
- Vlaanderen blijft uiteraard voorstander van nog een stapje verder te gaan en dat de Europese Commissie automatisch de reflex maakt om regionale cijfers op te nemen doorheen het volledige landrapport;
- voorts blijft Vlaanderen voorstander van regiospecifieke aanbevelingen zodanig dat we nog meer maatgericht aan de slag kunnen gaan.

Vlaanderen heeft ook proactief gehandeld door in ons VHP 2020 een overzicht op te nemen van de maatregelen die Vlaanderen heeft genomen in het kader van de COVID-19-pandemie. Dit nog voor de Europese Commissie aangepaste instructies had overgemaakt.

Dankzij deze proactieve houding hebben we meer dan ooit kunnen wegen op het Nationaal Hervormingsprogramma waar het overlegcomité op 29 april 2020 akte van nam.

Deze cyclus van het Europees semester is niet alleen het eerste van de nieuwe Vlaamse Regering en de nieuwe Europese Commissie maar is bijzonder omwille van de COVID-19-pandemie:

- de impact van de COVID-19-pandemie is enorm, wereldwijd wordt een grote recessie verwacht. De NBB verwacht een groeiverlies van de wereldeconomie van 8,7% in 2020;
- voor België verwacht de NBB een krimp van 9% in 2020, het FPB gaat zelf uit van een daling met 10,6%. Dat is de grootste economische krimp sinds WOII;
- het herstel zal maar gedeeltelijk zijn, zo verwacht de NBB een groei van 6,4% in 2021 en 2,3% in 2022. Het FPB gaat uit van een groei van 8,2% in 2021 en 3,3% in 2022;

¹ <https://www.flandersineu.be/nl/vlaams-hervormingsprogramma-2020>

- over drie jaar zullen we terug op het niveau precorona zitten, maar met structurele schade. Zelfs eind 2022, blijft het bbp nog ongeveer 4% onder het niveau waar vóór de crisis werd van uitgegaan;
- er zijn nog geen regionale vooruitzichten, die verschijnen dit jaar pas op 17 juli.

Omdat de impact zo enorm is, heeft de Vlaamse Regering een waaier van maatregelen genomen om enerzijds de verdere verspreiding van het coronavirus af te remmen en de impact op de gezondheidszorg af te vlakken, en anderzijds om getroffen burgers en bedrijven financieel te ondersteunen.

Minister-president Jan Jambon stelt dat al deze maatregelen ook terug te vinden zijn op <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-maatregelen-tijdens-de-coronacrisis>.

3. Deel 2: Faciliteit voor Herstel en Veerkracht

Vlaanderen steunt het principe van een Europees post-corona herstelplan: zoals de minister-president reeds aangaf, is de huidige crisis een ongeziene economische schok die door de wereldeconomie gaat. Tegelijkertijd is het ook een belangrijke waarschuwing dat we als Europese Unie onze weerbaarheid moeten verhogen voor de toekomst (onder andere wat betreft de diversificatie van waardeketens, de ontwikkeling van medicijnen en vaccins, de productie van medisch materiaal enzovoort).

Als enorm open economie in het hartje van de EU heeft Vlaanderen er alle baat bij dat de EU deze crisis zo goed mogelijk door komt. Vlaanderen zou ook de gevolgen dragen van een economisch kerkhof in de achtertuin.

Waar de Vlaamse Regering het echter niet mee eens is, is de wijze waarop de Commissie nu voorstelt om deze middelen te verdelen: de Vlaamse Regering vindt dat het geld terecht moet komen in die regio's en sectoren die het zwaarst getroffen worden. Wanneer we echter kijken naar de voorstellen van de Europese Commissie gaat het geld vooral naar de regio's die traditioneel al erg ruim bedeed worden binnen de Europese begroting, terwijl een erg zwaar door het virus getroffen regio als de onze op een wel erg magere return zou kunnen rekenen. De huidige verdeelsleutel houdt op geen enkele wijze rekening met de impact van de coronacrisis, laat staan met de effecten van de brexit die er voor onze Vlaamse bedrijven bovenop komen. Dit moet voor ons anders.

Als nettobetalers aan de Europese begroting toont Vlaanderen zich reeds decennia solidair met andere landen in de EU, hij hoopt dan ook dat de Vlaamse burgers en bedrijven in deze moeilijke tijden nu dan ook op een eerlijk deel van de Europese solidariteit kunnen rekenen zowel bij de aanpak van de coronacrisis als de aankomende brexit.

Net daarom werd de taskforce EU-investeringsinstrumenten opgericht die de minister-president zelf voorziet met collega-minister Crevits als covoorzitter.

Deze taskforce brengt de Europese investeringsvehikels in kaart, detecteert opportuniteiten en werkt een strategie uit om maximaal Europese middelen aan te snijden voor zowel publieke als private Vlaamse investeringen. De voorbereidingen voor de taskforce vinden plaats in de werkgroep EU-investeringsinstrumenten. Op 18 juni kwam deze taskforce samen en op 19 juni 2020 nam de Vlaamse Regering akte van de mededeling "Taskforce EU-investeringsinstrumenten: relevante financieringsinstrumenten in de context van de Coronacrisis".

De werkgroep zal deze aanbevelingen nu verder opvolgen. In deze taskforce is afgesproken om voluit te wegen op de Recovery and Resilience Facility.

4. Deel 3: landenspecifieke aanbevelingen

De landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie aan België werden op 20 mei gepubliceerd.

Zoals reeds aangehaald is Vlaanderen nog steeds vragende partij voor regiospecifieke aanbevelingen die afgestemd zijn op de noden van de deelstaten. Wie een beleid wil beoordelen, moet rekening houden met wie waarvoor bevoegd is.

Vorig jaar kreeg België vier aanbevelingen rond:

- gezonde overheidsfinanciën en een groeivriendelijke begrotingsconsolidatie;
- arbeidsmarkt/onderwijs en vorming;
- onderzoek en innovatie, mobiliteit, energie;
- stimuleren van het ondernemerschap, vergroten van de concurrentie in dienstensector, aangaan van de mobiliteitsuitdagingen.

Zoals de Europese Commissie ook aangaf, hebben deze betrekking op de middellange en lange termijnuitdagingen. Deze zijn vandaag de dag bijgevolg nog steeds relevant.

Zoals ook blijkt uit ons Vlaams Hervormingsprogramma 2020 speelt Vlaanderen hier goed op in en zullen we deze aanbevelingen niet uit het oog verliezen en verder werk van maken.

Dit jaar kreeg België drie aanbevelingen, allen spelen ze in op het aanpakken van de sociaal-economische gevolgen van de COVID-19-pandemie en het bevorderen van het economisch herstel.

4.1. Aanbeveling 1

Met betrekking tot de aanbeveling 1 verwijst de minister-president graag naar de verschillende subsidies en aanverwante maatregelen die deze Vlaamse Regering heeft genomen om de gevolgen van de crisis te verzachten voor bedrijven en gezinnen: bijvoorbeeld de coronahinderpremie, de coronacompensatiepremie, de aanvullende compensatiepremie, uitstel onroerende voorheffing voor bedrijven, uitstel betaling jaarlijkse verkeersbelasting, soepel toestaan afbetalingsplannen door de Vlaamse belastingdienst, nieuwe handelshuurlening, de versterking van de win-winlening, de COOCK Corona oproep van VLAIO, uitbreiding Strategische Transformatiesteun enzovoort.

4.2. Aanbeveling 2

Met betrekking tot aanbeveling 2 stelt de minister-president dat het economisch herstel op de arbeidsmarkt essentieel is. Er moet voor worden gezorgd dat de economisch werklozen niet in lange termijn werkloosheid belanden.

De Vlaamse Regering heeft, zoals men weet, herstelmaatregelen genomen. Zo werd bijvoorbeeld de geldigheidsduur van de dienstencheques verlengd, werden de dienstencheque-ondernemingen ondersteund, lanceerde de VDAB een oproep naar werkgevers in essentiële sectoren om hun vacatures bij de VDAB te melden met de code #covid19 dit om een snelle en efficiënte matching te realiseren, bedrijven in de sociale economie kregen meer financiële ademruimte, blijvende leerkanalen werden aangeboden, online bij de VDAB en Syntra vzw, extra ondersteunende maatregelen IBO en wijk-werken, meer flexibiliteit op vlak van de Vlaamse Ondersteuningspremie enzovoort.

Ook inzake onderwijs heeft deze Vlaamse Regering heel wat maatregelen genomen: aanschaffing van digitale toestellen voor leerlingen die er geen hebben, ondersteunen kwetsbare leerlingen enzovoort.

4.3. Aanbeveling 3

Wat aanbeveling 3 betreft stelt de minister-president dat deze Vlaamse Regering een investeringsregering is.

Omdat de verspreiding van het coronavirus en de overheidsmaatregelen om deze verspreiding in te perken een impact hebben op overheidsopdrachten, zowel op de plaatsing van nieuwe en reeds opgestarte overheidsopdrachten als op de uitvoering van lopende opdrachten, heeft de regering een omzendbrief (KB 2020/01) goedgekeurd dat duiding geeft bij de impact van de coronamaatregelen op overheidsopdrachten. Deze omzendbrief bevat aanbevelingen voor aanbestedende overheden, maatregelen ter ondersteuning van de opdrachtnemers die erop gericht zijn liquiditeitsproblemen te vermijden of te beperken, en aandachtspunten bij opdrachten in uitvoering.

Voorts heeft Vlaanderen tal van maatregelen genomen om de liquiditeit van bedrijven te versterken en hun financiële situatie te ondersteunen, om er een aantal op te noemen: verhoging van de waarborgcapaciteit van Gigarant van 1,5 miljard euro tot 3 miljard euro, achtergestelde leningen voor kmo's gefocust op start-ups en scale-ups die hun toekomst voorbereiden en nood hebben aan kapitaal, de oprichting van een welvaartsfonds enzovoort.

Het is duidelijk, dat de Vlaamse Regering een hele waaier van maatregelen heeft genomen om het Vlaams economisch weefsel zo goed mogelijk te ondersteunen en in stand te houden.

Belangrijk is om de blik naar voren te richten en vooruit te kijken, post-COVID-19.

Daarom dat de Vlaamse Regering op 4 april 2020 een economisch en op 16 mei 2020 een maatschappelijk relancecomité heeft opgericht.

Het Economisch Relancecomité heeft tot taak de Vlaamse Regering te ondersteunen in het maken van de juiste analyses en de regering verwacht van het comité concrete aanbevelingen voor de nodige economische maatregelen.

Het Maatschappelijk Relancecomité moet de Vlaamse Regering helpen om de maatschappelijke impact van de coronacrisis op onze samenleving zo veel mogelijk te vermijden, in te perken of herstellen.

Het Maatschappelijk Relancecomité moet ook nadenken over hoe we dit weefsel opnieuw kunnen versterken en opnieuw veerkrachtig kunnen maken in deze nieuwe context.

De Vlaamse Regering verwacht van het Maatschappelijk Relancecomité aanbevelingen aan de Vlaamse Regering over een breed palet aan maatschappelijke thema's: welzijn (met daarbij zeker ook het psychisch welzijn), zorg, gezondheid, armoedebestrijding, vrije tijd, sport, verenigingsleven, cultuur, religie, publieke ruimte, mobiliteit, onderwijs, vorming, inburgering, integratie, communicatie, versnelde digitalisering en privacy.

De beide relancecomités zijn cruciaal voor de Vlaamse samenleving en moeten elkaar wederzijds versterken. Principes die centraal moeten staan bij de adviezen

van deze relancecomités zijn onder meer: coherentie, doelmatigheid, rechtvaardigheid, duurzaamheid en budgettaire impact.

Het Economisch Relancecomité bestaat uit elf leden: zes onafhankelijke experts, die elk een prominente rol spelen in hun vakgebied, en vijf afgevaardigden van de Vlaamse ministers (de vier kernministers en de Vlaamse minister bevoegd voor de begroting).

De zes onafhankelijke experts zijn:

- Koenraad Debackere;
- Wouter De Geest;
- Geert Noels;
- Stijn Baert;
- Marion Debruyne;
- Ans De Vos.

Het voorzitterschap wordt opgenomen door één van de onafhankelijke experts, met name Koenraad Debackere.

Het Maatschappelijk Relancecomité bestaat uit achttien leden: negen onafhankelijke experts, die evenzeer vooraanstaande deskundigen zijn in hun werkdomein, en negen afgevaardigden van de Vlaamse ministers.

De negen onafhankelijke experts zijn:

- Ive Marx;
- Lieven Annemans;
- Liesbet Stevens;
- Pieter Ballon;
- Inge Vervotte;
- Wouter Duyck;
- Elke Hermans;
- Sabine Bourgeois;
- Alexandra Smarandescu.

Ook hier is het voorzitterschap toevertrouwd aan een onafhankelijk expert, namelijk Lieven Annemans.

Om de beide relancecomités in hun werking te ondersteunen zijn, op basis van overheidsopdrachten die door de diensten zijn uitgeschreven, consultants aangesteld. Voor het Economisch Relancecomité is dat Ernst & Young, en voor het Maatschappelijk Relancecomité is dat Idea Consult.

Elk van beide relancecomités zal zijn aanbevelingen bundelen in een rapport.

Om verder aan de slag te gaan met de aanbevelingen van de beide relancecomités werd er een gemengde kerngroep opgericht. Die gemengde kerngroep zal bestaan uit afgevaardigden van de leden van de Vlaamse Regering, een delegatie van de experts uit elk van beide relancecomités, de voorzitter en de ondervoorzitter van de SERV, de voorzitter van het Voorzitterscollege van de Vlaamse administratie, de Algemeen Afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de EU en een directielid van de Nationale Bank van België.

De Vlaamse Regering streeft ernaar om tegen medio juli de adviezen van de twee relancecomités te ontvangen en de gemengde kerngroep samen te brengen. Deze adviezen zullen de basis moeten vormen voor een reeks herstelmaatregelen die zowel de economische als de maatschappelijke aspecten van de Vlaamse samenleving ten goede zullen komen.

De Vlaamse Regering wil snel vooruit gaan en wil zowel op economisch als op maatschappelijk vlak de vinger aan de pols houden van de Vlaamse samenleving en snel reageren waar en wanneer dat nodig is.

Het wordt dus een boeiend Europees semester en Vlaanderen zal zich wederom volop inbedden in dit semester en de goede contacten met de Europese Commissie aanhouden.

III. Debat

1. Tussenkost van Philippe Muyters

Philippe Muyters vindt het moeilijk om een tussenkost te houden door de impact van de COVID-19-pandemie.

1.1. Voor de COVID-19-pandemie

Voor de uitbraak van de pandemie zou men bij de lezing van het landenrapport en het Vlaams Hervormingsprogramma volgens hem enkel kunnen besluiten dat Vlaanderen goed bezig was.

Hij verwijst naar de zeer goede cijfers inzake de werkzaamheidsgraad (historisch hoog), het werkloosheidscijfer (historisch laag), een expanderende export (historisch hoog), de sterke budgettaire inspanningen voor onderzoek en ontwikkeling waar de 3%-norm (in bbp) binnen handbereik was, een armoedecijfer dat het tweede beste score oplevert binnen de EU en wat het aantal schoolverlaters betreft een score halen van 6,2% terwijl het Europese streefcijfer 10% bedraagt. 48,5% van de Vlamingen tussen 30 en 34 jaar hebben een diploma van hoger onderwijs terwijl het Europese streefcijfer 40% bedraagt en de Vlaamse doelstelling 47,8% bedroeg. Dat zijn mooie resultaten.

Had de bespreking op het oorspronkelijke moment kunnen plaatsvinden dan hadden we hier een geheel andere toelichting en bespreking gehad.

Inmiddels worden we met de COVID-19-pandemie geconfronteerd.

1.2. Na de aankomst van de COVID-19-pandemie

De Vlaamse Regering heeft snel en doelmatig gereageerd op de uitbraak van de pandemie.

De minister-president heeft in zijn toelichting nogmaals verwezen naar de maatregelen van de Vlaamse Regering heeft genomen. Deze maatregelen sluiten aan op de visie van de Europese Commissie inzake de bestrijding van de economische gevolgen van de pandemie.

De spreker begrijpt dat de afvaardiging van de Europese Commissie ervoor pleit om de doelstellingen opgenomen in het Vlaamse regeerakkoord – ondanks de impact van de COVID-19-pandemie – toch door te voeren. Wat misschien een zwaardere opdracht is dan voor de start van de pandemie. Hij verwijst naar het pleidooi van de afvaardiging voor het uitvoeren van de geplande investeringen.

De Europese Commissie heeft ook vier sectoren aangeduid binnen de welke België zijn investeringsinspanningen moet concentreren. Dat sluit goed aan bij de prioriteiten van de Vlaamse Regering. Het komt er dus voor de Vlaamse Regering op aan om blijven aan de weg te timmeren en op koers te blijven.

1.3. De verdeling van de coronamiddelen door de Europese Commissie

Hij deelt de kritiek van de minister-president op de voorgestelde verdeling van de coronamiddelen door de Europese Commissie. Vlaanderen is een open economie die sterk is getroffen door de pandemie, geconfronteerd wordt met om zich heen grijpende protectionisme en ook nog zwaar getroffen dreigt te worden door de nakende brexit en dan toch wel erg karig wordt bedeed in de voorstellen van de Europese Commissie. Hij pleit voor een herziening door de Europese Commissie van de verdeling.

1.4. Pleidooi voor regiospecifieke analyses en aanbevelingen in het landenrapport

Ten slotte houdt hij een pleidooi voor nog meer regiospecifieke analyses en aanbevelingen in het landenverslag voor België. Vlaanderen voert onder meer een heel eigen arbeidsmarktbeleid en onderwijsbeleid dat sterk verschilt van de andere gewesten en gemeenschappen in België. Het zou dat graag vertaalt zien in LSA die op Vlaanderen gericht zijn.

2. Tussenkomst van Björn Rzoska

2.1. De regionale verdeelsleutel van de coronamiddelen

De verdeelsleutel tussen de Belgische regio's van de door de Europese Commissie aangekondigde coronamiddelen is regelmatig onderwerp van debat in het Vlaams Parlement. Kan de afvaardiging daar meer over kwijt vraagt *Björn Rzoska*.

2.2. Kunnen duurzame en groene investeringen rekenen op een milder budgettaire oordeel van de Europese Commissie?

Wat de investeringen in groene investeringen en duurzaamheid betreft stelt de spreker zich de vraag of de Europese Commissie met de nodige mildheid de budgettaire impact van voornoemde investeringen zal bekijken gezien de stevige impact van de COVID-19-pandemie? Een houding die de Europese Commissie wel heeft aangenomen inzake de kosten die gelieerd zijn aan de COVID-19-pandemie.

2.3. De boekhoudkundige verwerking van Oosterweel

Een derde vraag is de immer terugkerende discussie inzake de boekhoudkundige verwerking van de Oosterweelfactuur. Tijdens de debatten inzake de begrotingscontrole 2020 verklaarde de raadsheer van het Rekenhof dat de Europese Commissie zijn houding ten aanzien van de boekhoudkundige verwerking van Oosterweel niet heeft gewijzigd en niet zal wijzigen. Blijft de houding van de Europese Commissie onveranderd of zit er toch een versoepeling aan te komen?

3. Tussenkomst van Vincent Van Peteghem

3.1. De reactie van de Vlaamse Regering op de COVID-19-pandemie

Vincent Van Peteghem meent dat de Vlaamse Regering snel en doelmatig heeft gereageerd op deze grote crisis. Er werd voor gezorgd voor de nodige liquiditeit en solvabiliteit bij de Vlaamse bedrijven.

Nu wordt gekeken welke investeringen de Vlaamse Regering best zou doorvoeren.

Daarnaast bekijkt de Vlaamse Regering in samenwerking met de twee relancecommités wat er op langere termijn moet gebeuren.

Vlaanderen heeft dus al heel wat inspanningen geleverd. Hij had dan ook graag van de afvaardiging van de Europese Commissie geweten hoe zij de Vlaamse financiële en beleidsinspanningen inschatten in vergelijking met andere Europese lidstaten. Wat zouden we misschien nog beter kunnen doen en welke inspanningen zouden we misschien beter afbouwen?

3.2. De aanbevelingen van de Europese Commissie sporen met het Vlaamse regeerakkoord

Bij de analyse van de aanbevelingen blijkt dat die sporen met de ambitieuze doelstellingen van het Vlaamse regeerakkoord: verhogen van de werkzaamheidsgraad, 120.000 extra jobs, 1,65 miljard extra investeringen gedurende deze legislatuur enzovoort.

Alleen zorgt de COVID-19-pandemie er nu voor dat die doelstellingen en aanbevelingen veel moeilijker haalbaar worden.

De spreker hoopt dat de pandemie – die door velen als een grote gamechanger wordt beschouwd – voor het Vlaamse beleid een accelerator of katalysator zal worden om meer dan vandaag het geval is een bepaald beleid meer mogelijk te maken. Hij denkt daarbij aan de investeringen in mobiliteit, digitalisering en de Green Deal. België is blijkbaar het land dat het meeste voordeel zou halen uit een groene omslag, bijvoorbeeld op het domein van werkgelegenheid. We moeten daar op inzetten.

3.3. Enkele vragen aan de vertegenwoordiging van de Europese Commissie

Wat onderzoek en ontwikkeling betreft, klokt Vlaanderen af op 2,89% van zijn bbp (2017). We naderen dus de beoogde 3%. Zijn er al recentere cijfers bekend voor 2018 en 2019?

Wat is volgens de vertegenwoordiging van de Europese Commissie de mogelijke impact op de Belgische economie van de vertraging van de uitrol van 5G? Spreker denkt aan het gebruik van mogelijke nieuwe toepassingen en het aantrekken van investeringen.

Het percentage jonge Vlamingen dat hooggeschoold (diploma hoger onderwijs) is, is hoog in vergelijking met de het gemiddelde van de EU maar blijkbaar is het dan weer in vergelijking met de rest van de EU minder goed gesteld met de digitale vaardigheden van onze jongeren. Wat zijn daarvan de oorzaken en wat kunnen we daaraan verhelpen?

Tot slot peilt de spreker naar de administratieve lasten op bedrijven die op 7,6 miljard euro (1,6% van het bbp) wordt geraamd. Die lasten zijn verspreid over het federale niveau en het niveau van gemeenschappen en gewesten. Wat is volgens de afvaardiging de maatregel met de meeste toegevoegde waarde om hier iets aan te doen?

4. Tussenkoms van Ludwig Vandenove

Ludwig Vandenove deelt de analyse van de vorige spreker dat het Vlaams Hervormingsprogramma zeer dicht ligt bij het Vlaamse regeerakkoord.

4.1. Armoedecijfers

Wat de armoedecijfers betreft, stelde collega Philippe Muyters vast dat het rapport stelt dat Vlaanderen een zeer goede score haalt binnen de EU. Dat staat inderdaad het rapport. Probleem is echter dat elk percentage armen – hoe klein ook – een te

hoog percentage is. Uit de meest recente cijfers van Kind en Gezin blijkt dat het aantal kinderen die in armoede leven niet daalt en dat wordt gevreesd dat de COVID-19-pandemie die cijfers gaat doen stijgen. De cijfers moeten dus gerelativeerd worden.

4.2. Werkzaamheidsgraad

Vlaanderen scoort steeds beter wat de werkzaamheidsgraad betreft. In het Vlaamse regeerakkoord stond ook de terechte ambitie om nog 120.000 werklozen aan de slag te krijgen via het toeleiden naar de arbeidsmarkt van doelgroepen die niet op de arbeidsmarkt of op het kwalitatieve deel van de arbeidsmarkt terecht komen.

Corona maakt die ambitie moeilijker. Vooreerst moeten we proberen de tijdelijk werklozen terug aan de slag te krijgen maar de ambitie om de beoogde doelgroepen terug naar de arbeidsmarkt te leiden mag niet worden verlaten. Dat moet onder meer gebeuren door te investeren in sociale economie.

4.3. Gebrek aan Belgische begrotingscoördinatie

De spreker verwijst verder naar de bespreking van het rapport van het Rekenhof bij de begrotingsaanpassing 2020 waarbij raadsheer Debucquoy het gebrek aan begrotingscoördinatie in België aanklaagde. Over die opmerking van de raadsheer en ook van de EU wordt telkens weer snel heengegaan en de spreker had graag van de vertegenwoordiging van de Europese Commissie vernomen wat zij van dat gebrek aan Belgische begrotingscoördinatie vinden? Spreker zou bepaalde bevoegdheden herfederaliseren om het probleem te tackelen maar dat zal bij een aantal collega's op een koude steen vallen.

4.4. Verdeling van de Europese coronamiddelen

Ludwig Vandenhove deelt de kritiek niet van de minister-president en collega Muyters op de door de Europese Commissie voorgestelde verdeling van de coronamiddelen. Vooreerst is dat een debat op het Europees niveau moet worden gevoerd. Verder pleit de spreker voor solidariteit. Hij vindt dat in zulke crisis wanneer het snel moet gaan de verdeelsleutel van de cohesiefondsen te gebruiken perfect legitiem is.

5. Repliek van Veerle Nuyts

5.1. De pleidooien voor verhoogde aandacht in het landverslag voor regiospecifieke elementen

Veerle Nuyts is blij met de erkenning die er is voor de inspanningen om in het landverslag meer regiospecifieke elementen op te nemen. Het Europees semester is een dynamisch gegeven. De analyses worden jaar in jaar uit meer verfijnd. Ook door de kwalitatieve input vanuit Vlaanderen stipt ze aan.

De aanbevelingen die de Europese Commissie in het jaarverslag formuleert zijn weliswaar aan België als geheel gericht, dus ook aan alle overheidsniveaus die er deel van uitmaken, inclusief Vlaanderen.

5.2. De coördinatie over de beleidsniveaus heen

Heel wat belangrijke hefboomen om bijvoorbeeld de Green Deal of de verhoogde digitalisering tot stand te brengen zitten in België verspreid over verschillende niveaus. De Europese Commissie heeft hiervoor een versterkte aandacht in het voorliggende landrapport.

Andere voorbeelden van zulke dossiers zijn de uitrol van 5G, de ontbrekende begrotingscoördinatie, maar er zijn nog tal van andere voorbeelden in verschillende beleidsdomeinen.

6. Repliek van Xavier Vanden Bosch

6.1. Europese begrotingsregels

Xavier Vanden Bosch gaat in op een aantal begrotingsaspecten. Het huidige kader van het Stabiliteits- en Groeipact is nog steeds van kracht. Het is gebaseerd op het Verdrag, op de geldende secundaire wetgeving zoals laatst gewijzigd door de six-pack (2011) en de twopack (2013).

Alle procedures blijven van toepassing.

De flexibiliteit die nu door de Europese Commissie wordt toegestaan is opgenomen in dit kader. Daarbij wordt een beroep gedaan op de clausule die het meest flexibiliteit biedt. Heel vroeg in de COVID-19-pandemie heeft de Europese Commissie aan de Europese Raad voorgesteld om deze clausule te activeren. De Raad is daarin gevolgd.

Deze clausule kan enkel door de Europese Commissie gedesactiveerd worden. De clausule vervalt niet vanzelf. De Europese Commissie heeft aangegeven dat de clausule actief blijft zolang het nodig is om de negatieve socio-economische gevolgen van de pandemie te verzachten.

De Europese Commissie zal zich daarvoor uiteraard baseren op de economische ontwikkelingen. Momenteel zijn de economische ontwikkelingen zeer onzeker. Vooreerst omdat de pandemie zelf nog niet is overwonnen en niet kan uitgesloten worden dat we geconfronteerd worden met een tweede piek in de tweede helft van het jaar.

Wat is de toekomst van de begrotingsregels op middellange termijn? De Europese Commissie heeft in februari 2020 - net voor de start van de pandemie - een review van de sixpack en de twopack gepubliceerd. Het was voorzien in de regelgeving dat de Europese Commissie de bestaande regelgeving zou evalueren.

Daartoe heeft de Europese Commissie een openbare raadpleging georganiseerd. Die raadpleging is nog niet ten einde en interessant om aan te stippen is dat de Europese Commissie zelf het belang van een aantal issues in het debat heeft onderstreept.

Eén van de issues die de Europese Commissie op tafel heeft gelegd is hoe de publieke investeringen kunnen worden gestimuleerd zonder dat dit leidt tot begrotingsontsporingen. De huidige regelgeving maakt geen onderscheid tussen investeringen en andere uitgaven bij de beoordeling van eventuele tekorten.

De spreker nodigt de aanwezigen uit om deel te nemen aan dit debat. Hij wil daartoe een link bezorgen waarop men kan deelnemen aan de publieke raadpleging (<https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/Public-debate-on-the-review-of-the-EU-economic-governance>).

Hij wijst er tevens op hoe controversieel deze debatten kunnen zijn. België heeft bijvoorbeeld in verband met de investeringen een positie ingenomen die sterk afwijkt van bijvoorbeeld de Nederlandse positie.

De raadpleging is ook nodig opdat de Europese Commissie beter zou kunnen inschatten welke wijzigingen aan het huidige kader eventueel politiek haalbaar zouden kunnen zijn.

De huidige crisis weegt uiteraard op het debat. Door de crisis zijn de economische parameters gewijzigd wat uiteraard op het debat weegt.

Op basis van de resultaten van de publieke bevraging zal de Europese Commissie beslissen of ze ten gepasten tijde eventuele wijzigingen aan het kader zal voorstellen.

Het debat over de EU-begrotingsregels is belangrijk, maar wat belangrijker is op dit moment, is de goedkeuring van het EU-herstelplan. Dit herstelplan zal de groei stimuleren en op die manier de publieke financiën ondersteunen. Dit was een van de boodschappen in onze uiteenzetting vandaag.

7. Tweede repliek van Veerle Nuyts

7.1. De uitrol van 5G

In het landrapport wordt vermeld dat volgens de Belgische autoriteiten de telecomoperatoren ervan uitgaan dat, zonder afdoende investeringen, in Brussel de mobiele netwerken op het eind van dit jaar verzadigd zouden zijn, stelt *Veerle Nuyts*.

5G-netwerken zorgen niet alleen voor snellere verbindingen voor iedereen maar vormen ook een kritieke bouwsteen voor onze digitale economie en voor de omslag naar de groene economie. Het zal de nodige capaciteit en de prestaties leveren voor de connectiviteitsnoden van de zelfrijdende auto's, artificiële intelligentie en andere sectoren waarin zeer veel potentiële groei wordt verwacht.

Het niet beschikken over 5G is ook een belangrijke factor die weegt op de ondernemingsomgeving.

7.2. Administratieve lasten die drukken op de ondernemingen

De belangrijkste maatregelen om de administratieve lasten voor ondernemingen sterk te verlagen is de complexiteit van de fiscale wetgeving en arbeidswetgeving verlagen. Ook het feit dat bepaalde regelgeving verschilt van gewest tot gewest zorgt voor bedrijven die in meerdere gewesten actief zijn voor een bijkomende drempel.

Van belang is verder dat de digitalisering van de overheden een hogere vlucht neemt. Vlaanderen bereidt daartoe een aantal initiatieven voor.

8. Tweede repliek van Xavier Vanden Bosch

8.1. De verdeelsleutel voor de middelen die in het herstel- en veerkrachtplan zijn opgenomen

De keuze van de Europese Commissie voor de weerhouden verdeelsleutel is gebaseerd op het inkomen per capita en de werkloosheidsgraad gemiddeld over de laatste vijf jaar aldus *Xavier Vanden Bosch*. Het zijn ook eenvoudige en transparante indicatoren.

Meer dynamische indicatoren hebben als nadeel dat ze minder transparant zijn.

Belangrijk is ook dat er een correlatie bestaat tussen de gebruikte indicatoren en de veerkracht van de nationale economie in kwestie. Landen met hoge structurele werkloosheid hebben het moeilijker om terug aan te knopen met groei.

Die analyse wordt ook bevestigd door de economische groeivoorzichten. Sommige landen worden veel erger getroffen dan andere. Deze laatsten hebben ook meer middelen om deze crisis achter zich te laten.

Zeer belangrijk is ook dat de solidariteit die in het plan zit vervat. Die solidariteit heeft een positieve return on investment op de EU als geheel. Iedereen binnen de EU wordt daar beter van. Het is geen zero-sumgame. Integendeel het zou een positieve impact hebben op de ganse EU.

Tot slot mag men niet vergeten dat het niet alleen om geld gaat maar dat het plan ook een aantal belangrijke hervormingen omvat. Dat biedt grote opportuniteiten om vooruitgang te boeken in de ganse EU. Hij denkt daarbij bijvoorbeeld aan de groene transitie.

De Europese Commissie neemt nu kennis van de alternatieve voorstellen van de lidstaten inzake dit herstel- en veerkrachtplan (Recover- and Resilience Facility) en hoopt dat op de Europese Top van 17 en 18 juli een doorbraak kan worden bereikt.

De spreker wijst er verder op dat al twee jaar onderhandeld wordt en dat niet alleen de herstel- en veerkrachtplan op tafel ligt maar ook de begroting van de EU voor volgend jaar.

9. Derde repliek van Veerle Nuyts

9.1. Herstel- en veerkrachtplan

Veerle Nuyts vult aan dat dit herstel- en veerkrachtplan de lidstaten moet toelaten de nodige investeringen en hervormingen te financieren om de relance te versterken. Dit herstel- en veerkrachtplan vormt de eerste pijler. Maar er is een tweede en een derde pijler.

De tweede pijler is het stimuleren van de ondernemingen om meer te investeren. Daar zijn veel opportuniteiten voor een regio als Vlaanderen weggelegd temeer PMV nu op weg is om een 'implementing partner' te worden van InvestEU.

Zowel de middelen van InvestEU zijn uitgebreid als een nieuw strategisch venster werd geopend. Bovendien zijn er middelen vrijgemaakt die op erg korte termijn kunnen worden ingezet voor de herkapitalisatienoden van bedrijven die gezond waren voor de crisis en nu door de crisis in moeilijkheden zijn geraakt. Die middelen zijn beschikbaar vanaf 1 september volgens het voorstel van de Europese Commissie, met een belangrijke rol hier voor het Solvency Support Instrument en REACT-EU waardoor de cohesiefondsen nog verder kunnen versterkt worden.

Ook de derde pijler biedt kansen voor Vlaanderen. Het betreft onder meer REACT-EU, cohesiebeleid post-2020 en het Europees Sociaal Fonds+. Ook in deze derde pijler die gaat over crisisparaatheid zitten er opportuniteiten voor Vlaanderen. De middelen zijn verhoogd voor Horizon EU voor onderzoek en ontwikkeling, een domein waarin Vlaanderen al heel sterk is maar nog meer projecten kan versneld ondersteunen.

- 9.2. Welke maatregelen worden best versterkt en welke maatregelen worden beter afgebouwd?

Relancemaatregelen moeten adequaat zijn, effectief en op een efficiënte manier worden doorgevoerd om op middellange termijn (medium term) bij te dragen tot de houdbaarheid van de overheidsfinanciën.

- 9.3. Is de coronacrisis een opportuniteit om een aantal zaken sneller te realiseren?

Veerle Nuyts antwoordt hierop volmondig ja. Dat is de bedoeling van het herstelplan. In het plan zijn een aantal hervormingen en projecten opgenomen die al langer in de wachtkamer zitten en die men nu versneld dient uit te rollen.

In een recente studie van de Europese Commissie bleek bijvoorbeeld dat de groene omslag in België tot 60.000 extra jobs zou leiden. België zou daarbij één van de koplopers zijn in Europa.

10. Derde repliek van Xavier Vanden Bosch

- 10.1. Intensiteit van de inspanning voor O&O

Xavier Vanden Bosch gaat in op een vraag over de betekenis van een bepaalde opmerking in het landverslag in verband met de intensiteit van de inspanning voor O&O.

De boodschap is dat het belangrijk blijft om te investeren in innovatie. Die innovatie moet aangedreven worden door onderzoek en ontwikkeling. Innovatie is van groot belang voor de productiviteitsgroei in België.

Vlaanderen doet het goed op dit vlak. Het heeft zichzelf tot doel gesteld om een inspanning van 3% in O&O te leveren en is dicht bij het behalen van deze doelstelling. De Vlaamse cijfers worden bijgehouden door de KU Leuven en de berekening ervan is niet makkelijk omdat er ook moet rekening worden gehouden met bepaalde investeringen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. In ieder geval de cijfers worden goed gemonitord, stelt de spreker.

- 10.2. Digitale vaardigheden bij jongeren

De indicator waarover de EC beschikt, geeft aan dat de digitale vaardigheden bij jongeren onder het EU-gemiddelde scoort. Vraag is dan welke aanpak hieraan zou kunnen verhelpen?

Er zijn geen wondermiddelen maar wel verschillende mogelijke hefboomen en de Europese Commissie wil daarbij helpen door Vlaanderen naar succesvolle projecten in andere lidstaten toe te leiden.

11. Tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz

- 11.1. Het omslaan van nationale statistieken naar regionale statistieken

Willem-Frederik Schiltz haalt inzake het debat met betrekking tot de regiospecifieke indicatoren een problematiek aan dat onder meer Statistiek Vlaanderen een beperkte capaciteit heeft om nationale statistieken om te slaan naar regionale statistieken.

Hij vraagt dan ook de minister-president of Statistiek Vlaanderen inmiddels hiertoe versterkt is en of inzake de regionale cijfers al vooruitgang is geboekt?

11.2. Cel die productiviteit in Vlaanderen moet monitoren

Er is binnen de Vlaamse overheid een toezichtsorgaan opgericht die de evolutie van de productiviteit meet. Onder meer Caroline Ven is hieraan verbonden. Voor de Europese Commissie is de groei van de productiviteit een zeer belangrijke indicator zeker ook met de relancedoelen postcorona.

Hoe is het gesteld met dit toezichtsorgaan en is het ingekanteld in de twee recent opgerichte relancecomités?

12. Tweede tussenkomst van Philippe Muyters

12.1. De Belgische begrotingscoördinatie

Philippe Muyters vindt het begin van elke begrotingscoördinatie dat alle entiteiten voor hun eigen deur moeten vegen. Dat zorgt ervoor alvast voort de straat schoon-geveegd is en kan je samen verdere afspraken over de straat maken. Niet elke entiteit in België doet dat vandaag echter.

12.2. De regiospecifieke benadering van het landrapport

Hij is verder verheugd met het antwoord inzake de aandacht voor regiospecifieke punten en cijfers en dat de Europese Commissie op deze weg wil verder gaan.

12.3. De openbare oproep van de Europese Commissie inzake de begrotingsregels

Hij is ook zeer blij met de openbare oproep van de Europese Commissie inzake de toekomstige regels inzake budgettair en financieel beleid (fiscaliteit, investeringen, financieringswijzen van deze investeringen enzovoort).

Hij heeft ook een suggestie: maak een onderscheid tussen investeringen met en zonder robuust terugverdienplan. Investeringen met zo een robuust terugverdienplan zouden buiten de begrotingsnormering moeten worden gehouden.

12.4. De verdeelsleutel van het herstel- en veerkrachtplan

De spreker betreurt dat de keuze voor de verdeelsleutel van het herstel- en veerkrachtplan gebaseerd is op de werkloosheidsgraad en het bbp per capita.

Regio's die in het recente verleden economisch goed hebben gepresteerd, goed hebben geïnvesteerd en veerkracht hebben getoond én hebben, kunnen even goed het slachtoffer worden van de coronapandemie en kunnen dus ook nood hebben aan extra middelen. Die middelen onthouden is aan de goede leerlingen van de klas zeggen dat ze hun plan mogen trekken als het voor hen tegenzit.

Regio's/landen die in het recente verleden economisch goed hebben gepresteerd én nu een stevige tik krijgen door de coronapandemie zouden dus veel meer dan nu het geval is moeten kunnen beroep doen op de middelen voorzien in het herstel- en veerkrachtplan. Hij pleit voor een herziening van de verdeelsleutel.

12.5. De financiering van bedrijven en extra middelen voor O&O

Een positief punt vindt de spreker het onderdeel van het herstel- en veerkrachtplan dat middelen voorziet om bedrijven te herkapitaliseren en middelen voor O&O voorziet.

13. Tweede tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz

13.1. Uitgaventoetsingen of spending reviews

Willem-Frederik Schiltz stelt dat het ganse Vlaams Parlement inmiddels overtuigd is van de meerwaarde van uitgaventoetsingen. Deze oefeningen zorgen voor meer effectiviteit en efficiëntie in de overheidsuitgaven. In België kent men hoge overheidsuitgaven, hoge recurrente uitgaven en lage publieke investeringen. Voor de productiviteitswinst is dat niet goed.

Het Vlaamse niveau loopt daar in België een beetje voorop maar de spreker stelt de vraag hoe in andere landen wordt omgegaan met de uitgaventoetsingen en of de Europese Commissie productiviteits- of efficiëntiewinsten ziet door deze uitgaventoetsingen in deze landen?

13.2. Innovatiespreiding

Volgens de indicator regional innovationscoreboard doet Vlaanderen het niet goed inzake de uitgaven voor innovatie die losstaan van onderzoek en ontwikkeling.

Als men de cijfers doorspikt, merk je dat de inspanningen inzake innovaties die losstaan van O&O vooral door enkele grote spelers worden gerealiseerd. Vlaanderen is dus afhankelijk van enkele grote spelers. We missen daardoor een aantal opportuniteiten.

Aangezien de productiviteitswinsten in landen zoals het onze vooral gegenereerd worden door zulke innovatie-inspanningen moeten we daar alert op zijn.

Hoe kijkt de Europese Commissie wat dat betreft naar Vlaanderen?

14. Vierde repliek van Veerle Nuyts

14.1. Productiviteitsgroei

Wat de Raad voor de Productiviteit betreft stelt *Veerle Nuyts* dat die een eerste rapport heeft gepubliceerd waarin wordt onderzocht wat de drivers/hefbomen zijn die voor productiviteitsgroei zorgen.

Dit was al een aandachtspunt voor België voor de aanvang van de COVID-19-crisis.

De OESO heeft dit in 2019 in een rapport ook al proberen in kaart te brengen.

15. Vierde repliek van Xavier Vanden Bosch

15.1. Productiviteitsgroei

De Vlaamse raad voor de productiviteit werd opgericht na een aanbeveling van de Europese Raad maar beschikt volgens *Xavier Vanden Bosch* over relatief weinig werkingsmiddelen. Van belang daarbij is de samenwerking met de andere regio's en Statistiek Vlaanderen te ondersteunen.

15.2. Spending reviews of uitgaventoetsingen

De Europese Commissie heeft zicht op wat er gebeurt in andere lidstaten. In vele lidstaten lopen er momenteel uitgaventoetsingen. Er is dus inspiratie en uitwisseling van informatie en inzichten mogelijk met andere lidstaten.

Wat België betreft heeft de Europese Commissie technische steun geboden bij de uitwerking van pilootprojecten. Het team van de Europese Commissie heeft bij het Vlaamse pilootproject Dienstencheques ook bekeken hoe de uitrol van de uitgaventoetsingen zou kunnen worden ingebed/uitgerold in het Vlaamse begrotingsproces. De Vlaamse Regering heeft de uitrol van de uitgaventoetsingen in haar regeerakkoord opgenomen.

De spreker wijst er ook op dat het tijd vraagt om een sterke evaluatiecultuur op de been te brengen. Het mooiste voorbeeld is misschien wel Nederland. In Spanje – ook een land met een federale structuur – werd sterke vooruitgang geboekt met dit instrument. Dat moet een aanmoediging voor België zijn.

De Europese Commissie is dan ook blij dat na Vlaanderen nu ook het Brusselse Hoofdstedelijke en het Waals Gewest en de Belgische federale overheid pilootprojecten lanceren en dus gebruik beginnen te maken van dit instrument. Want België is een land met relatief hoge uitgaven en heeft er dus belang bij om zijn uitgaven kritisch te bekijken. Om de kwaliteit van de uitgaven in het algemeen op te drijven en uiteraard ook om de budgettaire marge voor bijvoorbeeld investeringen op te drijven.

15.3. Innovatiespreiding

De vaststelling dat de Belgische private inspanning inzake O&O geconcentreerd is in één sector die gedomineerd wordt door enkele grote bedrijven heeft ook goede kanten. Dat betekent dat België in deze sector internationaal een woordje meespreekt.

De aandacht moet nu gaan naar een uitbreiding van innovatie naar zo veel mogelijk spelers.

De Europese Commissie stelt vast dat de verschillende Belgische entiteiten de private inspanningen inzake O&O sterk pogen te ondersteunen maar vooral de federale fiscale maatregelen wegen door. Er is ook een coherenter beleidsaansturing dan in het verleden. Er is meer aandacht dan in het verleden om meer innovatiedomeinen aan te boren en meer Belgische spelers aan belang te doen winnen.

16. Repliek van minister-president Jan Jambon

16.1. De regiospecifieke statistieken

De Vlaamse statistische autoriteit is inmiddels formeel erkend als 'other national authority' door Eurostat aldus minister-president *Jan Jambon*. Concreet wil dat zeggen dat de Vlaamse statistische autoriteit formeel erkend is als onderdeel van het Europees statistisch systeem door Eurostat. Dat geeft hogere visibiliteit van Vlaanderen in Europa maar dat betekent ook dat Vlaanderen toegang krijgt tot de Europese statistieken van Eurostat, de opleidingen die door Eurostat worden georganiseerd en subsidies.

16.2. De Nationale Raad voor de Productiviteit

Het gaat om de Nationale Raad voor Productiviteit waarin voor Vlaanderen naast Caroline Ven, gewoon hoogleraar Joep Konings zetelt. Deze twee leden van de nationale raad van de productiviteit zitten niet in de relancecomités. Bovendien zijn de relancecomités bijna aan het einde van hun werkzaamheden. Mevrouw Ven en de heer Konings nu toch toevoegen heeft geen zin meer.

De minister-president denkt wel dat één van de aanbevelingen van de relancecomités zal slaan op administratieve vereenvoudiging en productiviteitsgroei.

16.3. Spending reviews

De minister-president bevestigt tot slot dat op de agenda van de Vlaamse Regering van 3 juli het thema pilootproject spending review geagendeerd staat.

Jos LANTMEETERS,
voorzitter

Bart TOMMELEIN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

bbp	bruto binnenlands product
BHG	(het) Brusselse Hoofdstedelijke Gewest
COM	Europese Commissie
COOCK	Collectief O&O en Collectieve Kennisverspreiding
EC	Europese Commissie
EU	Europese Unie
Eurostat	statistical office of the European Union
FPB	Federaal Planbureau
IBO	individuele beroepsopleiding (in een onderneming)
ICT	informatie- en communicatietechnologie
KB	koninklijk besluit
kmo	kleine of middelgrote onderneming
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
LSA	landenspecifieke aanbeveling
NBB	Nationale Bank van België
NEET	National Education, Employment or Training
NHP	nationaal hervormingsprogramma
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
O&O	onderzoek en ontwikkeling
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
REACT-EU	Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SES	socio-economische status
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
VAPA	Vlaams Actieplan Armoedebestrijding
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VHP	Vlaams hervormingsprogramma
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VLEVA	Vlaams-Europees Verbindingsagentschap
VOP	Vlaamse ondersteuningspremie
WOII	Tweede Wereldoorlog
vzw	vereniging zonder winstoogmerk